

Workshop B

Udržateľný rozvoj a migrácia:

Smerom ku komplexnému prístupu

Prípravené Odborom pre európske záležitosti Kancelárie Národnej rady SR

1. Migračná kríza a jej vonkajšie aspekty: Od krízového manažmentu ku komplexnému riešeniu príčin

Diskusia o riešení migračnej krízy v Európskej únii pokračuje aj v roku 2016 a bude pokračovať aj v budúcnosti. **Problematiku migrácie ako jednu z dominantných tém týkajúcich sa nielen našich krajín, ale celej EÚ.** Významná pozornosť by mala byť venovaná jej **zahranično-politickým aspektom** s cieľom flexibilnejšie, promptnejšie a adresnejšie reagovať na migračné výzvy a **riešiť príčiny migrácie.**

Je potrebné podporiť **komplexný prístup EÚ**, kde významné miesto zaberá práve riešenie príčin a nielen dôsledkov migrácie. **Spolupráca s krajinami pôvodu a tranzitu** je základom dlhodobu udržateľného riešenia migračnej krízy v Európe. Spolupráca s krajinami pôvodu by mala byť založená na dodržiavaní princípov partnerstva a spoločnej zodpovednosti za riešenie problému.

Problém migrácie si žiada celoeurópsky prístup, to platí aj pre oblasť vnútornej bezpečnosti. Žiada sa intenzívna a efektívna spolupráca európskych agentúr, ministerstiev a služieb.

V súčasnej dobe je **Európska únie** značne zamestnaná **operáciami zameranými na boj proti obchodníkom s ľuďmi**, úsilím **zvyšovať hliadky v Stredozemnom mori** a snahou o rovnomerné **rozdeľovanie záťaže migračných tlakov z juhu medzi všetky členské štáty Európskej únie.**

Túto **krízu bezprecedentných rozmerov** je potrebné riešiť **inkluzívnym prístupom** – v spolupráci s občianskou spoločnosťou, mimovládnyimi organizáciami, cirkvami (náboženskými obcami), médiami a podobne.

V súvislosti s riešením **príčin migrácie** je veľmi dôležitá **medzinárodná a regionálna spolupráca**, vrátane finančného a ekonomického podporovania krajín pôvodu a tranzitu migrácie s cieľom **obmedziť chudobu a podporiť vzdelávanie.**

Pokiaľ ide o **spoluprácu v oblasti legálnej a nelegálnej migrácie**, je potrebné podporovať **Rabatský a Chartúmsky proces** s cieľom **spoločne čeliť spoločným výzvam.** Dôležité je tiež zefektívnenie financovania aktivít vedúcich k potláčaniu príčin migrácie a podporovanie využívania zvereneckých fondov EÚ v oblasti, odkiaľ **utečenci migrujú do Európskej únie.**

2. Podpora Agendy OSN 2030 pre udržateľný rozvoj ako predpoklad pre riešenie príčin migrácie

V súčasnom čase sa vedie **strategická diskusia k implementácii Agendy OSN 2030** (*Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*), t. j. k tzv. **udržateľným rozvojovým cieľom** („*Sustainable Development Goals*“, *SDGs*).

V roku 2016 dôjde na základe pripravovanej cestovnej mapy k prijatiu **spoločného oznámenia EK (EC) a ESVČ (EEAS)** k jej implementácii, ktorá bola v júli 2016 zhodnotená počas **Politického fóra na vysokej úrovni v New Yorku** („*High Level Political Forum*“, *HLPF*). HLPF sa uskutočnilo na pôde OSN v rámci zasadnutia Hospodárskej a sociálnej Rady OSN (ECOSOC).

V nadväznosti na prijatie **Agendy OSN 2030** a adaptáciu rozvojovej politiky EÚ dôjde k revízii **Európskeho konsenzu o rozvoji (2005)**.

Európsky konsenzus o rozvoji by mal byť nahradený novým spoločným stanoviskom aj v nadväznosti na externú a internú dimenziu implementácie **Agendy OSN 2030**. Revíziu Európskeho konsenzu o rozvoji z roku 2005 je potrebné prispôbiť aktuálnemu stavu paradigmy rozvojovej spolupráce ako aj ambícii dosiahnuť udržateľný rozvoj.

Z revízie predmetného konsenzu musí byť jasné, že rozvojová spolupráca EÚ nie je iba o pomáhaní tretím krajinám pri odstránení chudoby, ale že ide aj o **náš vzájomný udržateľný rozvoj**. Rozvinuté a rozvojové krajiny čelia rovnakým **globálnym výzvam** a preto je aj v tomto smere spolupráca viac než potrebná. V rámci revízie predmetného konsenzu je **potrebné zapojiť všetky zainteresované strany**, najmä **Európsky parlament, národné parlamenty členských štátov EÚ**, európsku občiansku spoločnosť, a akademický a súkromný sektor.

V súčasnosti je nevyhnutné čím skôr **začleniť Agendu 2030 pre udržateľný rozvoj do strategických dokumentov EÚ pre rozvojovú spoluprácu**.

Európska únia by mala zhodnotiť pokrok od založenia **Núdzového zvereneckého fondu EÚ pre Afriku** v novembri 2015 a pokrok v naplňaní **Akčného plánu zo samitu EÚ-Afrika vo Vallete** (november 2015). Niektoré členské štáty Európskej únie oprávnené kritizujú inštitúcie EÚ za pomalú reakciu.

Európska únia zriadila v tomto kontexte dva dôležité zverenecké fondy s **cieľom boja proti nelegálnej migrácii**:

1. **Regionálny zverenecký fond pre riešenie krízy v Sýrii** (tzv. MADAD fond).
2. **Núdzový zverenecký fond pre Afriku**.

Európska únia, okrem toho, poskytuje významné **nové finančné zdroje na podporu Turecka** aj cez tzv. **Utečenecký nástroj pre Turecko** (Refugee Facility for Turkey).

Európska únia by mala ďalej posilňovať **Núdzový zverenecký fond Európskej únie pre stabilitu a riešenie príčin nelegálnej migrácie a vysídlených osôb v Afrike** ako pružnú reakciu Európskej únie na patovú situáciu v Afrike a je dôsledky v podobe migračnej krízy.

Fond môže mimoriadne efektívne prispieť **k dialógom (o migrácii) na vysokej úrovni medzi EÚ a africkými partnermi** formou podpory aktivít v oblasti legálnej migrácie a mobility, aktivít zameraných na **potlačanie ilegálnej migrácie** či na **skvalitňovanie manažmentu migrácie v krajinách Afriky**.

3. Južné susedstvo Európskej únie: kríza, nestabilita, migrácia, bezpečnosť

Európska politika Južného susedstva, ako integrálna a koherentná súčasť Európskej susedskej politiky (ESP), je **zahraničnopolitickým nástrojom EÚ, zameraným na budovanie a upevňovanie vzťahov EÚ s krajinami južného Stredozemia** (Marokom, Alžírskom, Tuniskom, Líbyou, Egyptom, Izraelom, Palestínskymi územiami, Jordánskom, Libanonom a Sýriou).

Európska susedská politika v súčasnosti výrazne dominuje agende zameranej na kontrolu a manažment migrácie do krajín Európskej únie, čo však nebolo pôvodným cieľom tejto politiky.

V búrlivej politickej a hospodárskej situácii v mnohých oblastiach severnej Afriky a Blízkeho východu **hrozí riziko ďalšieho rozširovania nestability**; oblasť južného Stredozemia je tiež jedným z najmenej integrovaných svetových regiónov.

Európska únia poskytuje týmto krajinám finančnú pomoc, ak splňajú prísne podmienky vládných a hospodárskych reforiem a prebieha u nich pozitívna a demokratická transformácia spoločnosti.

V južnom vektore Európskej susedskej politiky došlo za posledných cca 11 rokov k turbulentnému vývoju, a to najmä od roku 2010, kedy začala prebiehať tzv. **Arabská jar (Arab Spring)**. Počas povstania v tomto regióne ľudia dôrazne požadovali slobodu, základné ľudské práva a lepšie vyhliadky do budúcnosti.

Po celé desaťročia **Európska únia** takmer výlučne udržiavala medzivládne vzťahy so svojimi južnými susedmi. Vo väčšine z nich vládli autokratické vlády. **Počas Arabskej jari bolo viacero z týchto autokratických vlád nahradených novými politikmi.** Európska únia však nebola schopná vysporiadať sa s novými vládcami, z ktorých niektorí boli predstaviteľmi politického islamu.

Od Arabskej jari, krajiny Južného susedstva Európskej únie môžeme diferencovať do nasledovných skupín:

1. krajiny, v ktorých naďalej vládnu predstavitelia starých režimov (napríklad **Egypt**),
2. krajiny, ktoré odmietajú demokratické reformy a spoluprácu (napríklad **Alžírsko**),
3. krajiny, v ktorých nepokoje a povstania rozpútali občianske vojny a viedli k faktickému zrúteniu štátu (najmä **Sýria** a **Líbya**),
4. krajiny, ktoré v súčasnosti relatívne stále zapadajú do mierne modifikovaného rámca Európskej susedskej politiky (**Maroko** a **Tunisko**).

Každopádne, najmä **vojna v Sýrii sa hlboko premietla do charakteru a kvality vzťahov v celom regióne.** Dramatické a komplexné zmeny prebehli taktiež v ďalších arabských krajinách.

Rastúca nestabilita v južnom susedstve EÚ zvýšila počet ľudí, ktorí sa snažia dostať do Európskej únie. **EÚ a jej členské štáty kontinuálne zintenzívňujú úsilie o vytvorenie účinnej, humanitárnej a bezpečnej európskej migračnej politiky.**

Je preto potrebné a naliehavé zaoberať sa revidovanou susedskou politikou EÚ, zhodnotením a posúdením jej doterajšej efektivity, jej optimalizáciou a hľadáním nových modalít interakcie.

Cestou k vylepšeniu ESP by však nemalo byť vytváranie nových paralelných štruktúr, nových neopodstatnených pracovných mechanizmov, ani zbytočného zvyšovania sprievodnej byrokracie. Nové formy a formáty vzťahov by mali byť založené na dôkladnom zhodnutí aspirácií a cieľov jednotlivých krajín Južného susedstva.

Konflikty najmä v Sýrii, v Líbii a v Iraku šíria nestabilitu a neistotu v celom Južnom susedstve Európskej únie a v uplynulom období rapídne zvýšili počet migrantov, ktorí sa vydali na nebezpečnú cestu do Európskej únie, čo častokrát skončilo dramatickými a tragickým následkami v Stredozemnom mori.

V dôsledku tejto skutočnosti, Európska únia reagovala na rastúci migračný tlak tým, že sa pokúša manažovať migračné vlny zvýšením morských hliadok a tiež zhodnotením jej politiky susedstva.

V súčasnosti je preto potrebné presadzovať komplexný prístup k riešeniu migračnej krízy, vrátane prepojenia jej vnútorných a vonkajších aspektov.

Prvoradým cieľom v rámci vnútorných aspektov musí byť napĺňanie politiky ochrany vonkajších hraníc EÚ a bezpečnosť schengenského priestoru. Prioritou v tejto oblasti naďalej zostáva riešenie problémov súvisiacich so súčasnými migračnými tokmi.

Predsedičke Trio (Holandsko, Slovensko a Malta) pracuje na zabezpečení lepšieho prepojenia medzi migráciou, bezpečnosťou a vonkajšou politikou. Európska komisia tiež avizovala dôkladné prehodnotenie základných prvkov riadenia migrácie vrátane návrhu na zásadnú reformu dublinského systému, návrhu na zásadné posilnenie Európskeho podporného úradu pre azyl (EASO) a Európskej agentúry pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov (FRONTEX) jej pretvorením na Európsku pohraničnú a pobrežnú stráž (EBCG).

Je potrebné sústrediť sa na podporu riešenia dlhoročných konfliktov a kríz v tomto regióne. Základom je komplexný prístup, ktorý spája diplomaciu, obchod, energetiku, rozvoj, migráciu, ľudské práva a bezpečnosť.

Riešenie nekontrolovanej migrácie z nestabilných, vojnou sužovaných regiónov a zlyhávajúcich štátov do Európskej únie potvrdzuje potrebu komplexného prístupu aj v rámci Spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky EÚ.

4. Sahel: susedia našich susedov

V marci 2016 predložili Dánsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Nemecko, Španielsko, Švédsko a Veľká Británia non-paper, v ktorom požiadali o komplexnú a koherentnú diskusiu Rady vonkajšie vzťahy (FAC) s cieľom posilnenia angažovanosti a prístupu EÚ k príležitostiam a výzvam v oblasti Sahelu a zvlášť Mali. Rada zhodnotila najnovší vývoj v súvislosti s vonkajšími aspektmi migrácie. Ministri rokovali o tom, ako zintenzívniť spoluprácu s krajinami pôvodu a tranzitu.

Diskusia sa zamerala na **komplexný prístup EÚ k oblasti Sahelu**, predovšetkým s ohľadom na **prepojenie bezpečnosti a rozvoja**. Hlavným partnerom v regióne je pre EÚ **zoskupenie krajín G5 Sahel**.

Kľúčovou krajinou regiónu, ktorá ovplyvňuje vývoj v ostatných krajinách je **Mali**. Implementácia **mierovej dohody v Mali** je kľúčová pre ďalší vývoj v celom regióne, preto by EÚ mala pokračovať v tlaku na jej implementáciu aj v spolupráci s ďalšími medzinárodnými partnermi. Z externých faktorov je dôležitá najmä **stabilizácia Líbye**.

Potenciálne angažovanie SBOP v regióne musí byť postavené na už existujúcich štruktúrach **G5 Sahel**. Zo strany **misí SBOP** sú v súčasnosti v regióne misie **EUTM Mali, EUCAP SAHEL Niger a Mali**.

EÚ by mala posilniť komplexný prístup v regióne Sahelu aj prostredníctvom SBOP. Pre akékoľvek regionálne angažovanie sú kľúčové **akceptácia, vlastníctvo** a podpora tohto typu zo strany zainteresovaných hostiteľských krajín.

-
- *Southern ENP vector has recorded a stormy development over the past 11 years. Dramatic and complex changes have taken place in many Arab countries. It is therefore imperative to deal with the much needed revision and optimization of the ENP and to find new modalities that reflect the current situation.*
 - *In many areas of the Middle East and North Africa the threats of extensive instability are persistent; the Southern Mediterranean region is one of the least integrated regions in the world.*
 - *Southern Neighbourhood Region today brings new challenges also in the form of intense migratory flows to the EU. Political attention devoted to the ENP must reflect this situation with vision and concrete activities.*
 - *Focus on the young generation to interrupt the cycle of frustration, radicalization, emigration and seeking local solutions seems to be effective. It can also increase the visibility of the EU.*
 - *We promote better integration of CFSP and CSDP within the framework of the ENP, with a greater role for developing confidence-building measures, post-conflict processes, prevention of radicalism, terrorism and organized crime, as well as the increasing importance of the Security Sector Reform SSR.*
 - *More vehement CFSP is needed because problems must be dealt with and solved in countries in which these problems arise. Therefore, the cooperation with third states – states of origin and transit – remains the key priority in order to address root causes of migration.*
 - *Further strengthening of sustainable EU return policy and improved readmissions are necessary. In this context we support the organisation of summit in Valletta in November 2015 and the further intensification of dialogue with African countries.*
 - *We supports effective protection of the EU external border and actions against smugglers and traffickers. All Schengen countries have to fulfil their commitments in protecting the external border of the EU.*
 - *We refuse speculations about closing down the Schengen area. It is neither technical nor European solution to this problem.*
-